

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" janvāra numurā 2
- Apkopoti 2020. gada lauksaimniecības skaitīšanas provizorisks rezultāti. 4
- Informācija autoratīdību saņēmējiem 5
- Atbalstām lauksaimniecības nozares izglītības iestādes. 6
- Kas jāievēro, izvēloties bioloģiskās dārzenū sēklas. . . . 8
- Kā iegūt produkcijas kvalitātes sertifikātu? 9
- Vestienas pagasta "Jāņkalni" – ģimene lauku sētā. 10
- Pieņem pieteikumus egļu, ozolu un hibrīd-apšu stādu iegādei pavasarī 12
- Atbalsts Polijas cūkaudzētājiem 13
- Eiroparlamentārieši par dzīvnieku saudzīgu pārvadāšanu 13
- Stājas spēkā regula par veterinārajām zālēm. 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2022. gada martā 14
- Īstā zemeņu smarža un garša Talsos baudāma gada garumā 15

Foto: Iveta Tomšone

AKTUALITĀTES

Bioloģiskā saimniekošana ir iecienīta gaļas liellopu audzētāju vidū. Attēlā - Šarolē tūršķirnes liellopi Smiltenes novada Brantu pagasta z/s "Jaunviķiši"

BIOLĒGSKAJĀ LAUKSAIMNIECĪBĀ – JAUNS REGULĒJUMS

No šī gada 1. janvāra stājas spēkā jaunais regulējums – ES regula Nr. 2018/848 par bioloģisko ražošanu un bioloģisko produktu marķēšanu, kas aizstāj iepriekšējās regulas – Nr. 834/2007 un Nr. 889/2008. Ministru kabineta noteikumi Nr. 485 "Bioloģiskās lauksaimniecības uzraudzības un kontroles kārtība" turpinās palikt spēkā, līdz tiks izstrādāti un pieņemti jauni.

Jaunā regulējuma galvenās izmaiņas: papildināti bioloģiskās ražošanas mērķi; ar jauno regulu tiek paplašināts sertificējamo produktu klāsts; tiek mainīta kārtība, kādā norītēs sertifikācija ārpus ES; norādīta kārtība, kādā saimniecībā var līdzāspastāvēt bioloģiskā, pārejas perioda un konvencionālā saimniekošana; pastiprināts un precizēts

GMO izmantošanas aizliegums, kā arī papildināti un pastiprināti noteikumi augkopībā un lopkopībā. Iepazīstoties ar jauno regulu, ir jāatzīst, ka tajā ir vēl grūtāk orientēties nekā iepriekšējā regulējumā, jo tajā ir nemitīgas atsauces uz citām ES regulām un doti deleģējumi atrunāt jautājumus citā normatīvajā aktā.

Izmaiņas augkopībā

Noteikumi attiecībā uz bioloģisko augkopību meklējami ES regulas Nr. 2018/848 6., 9. līdz 12. pantā, kā arī II pielikuma I daļā. Bioloģiskajā augkopībā nostiprināts princips, ka bioloģiskie kultūraugi ir audzējami saistībā ar augsnes apakškārtu un pamatiezi dzīvā augsnē vai dzīvā augsnē, kas sajaukta vai mēsloja ar vielām un produktiem, kas atļauti bioloģiskajā ražošanā. Izņēmums ir tie kultūraugi, kurus dabiski audzē ūdenī, kā

arī atļauta dīgstu audzēšana, mitrinot bioloģiskas sēklas, un cigoriņu galviņu iegūšana, iemērcot tos tīrā ūdenī. Ir atļauts arī bioloģiski audzēt dekoratīvos augus un garšaugus podiņos, kurus paredzēts galapatērētājam pārdot kopā ar podiņu, kā arī atļauta sējeņu un stādāmo materiālu audzēšana konteineros turpmākai pārstādīšanai. Ar jauno regulējumu turpmāk audzēt kultūraugus norobežotās dobēs bioloģiskajā saimniekošanā nav atļauts.

Jaunā regulā stiprināts nosacījums, ka bioloģiskajā saimniekošanā jāizmanto bioloģiskas izcelsmes reproduktīvais materiāls un sēklas. Dalībvalstīm ir jāveic attiecīgi pasākumi, lai veicinātu bioloģisko sēklu pieejamību, jo, sākot ar 2037. gadu, konvencionālas izcelsmes sēklas un reproduktīvo materiālu izmantot nedrīkstēs.

► 2. lpp.

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" JANVĀRA NUMURĀ

Žurnāla janvāra izdevumā lasiet interviju ar LLKC valdes priekšsēdētāju Mārtiņu Cimermani. Viņš saka: "Šis gads iesācies ar neizbēgamu pārmaiņu sajūtu. Kovidapstākļi, tam sekojošais cenu sprādziens liecina par briesošām pārmaiņām. Lauksaimniecībā un pārtikas ražošanā redzam nepieredzēti augstas izejvielu, īpaši piena un graudu, cenas, tas rada sajūtu, ka pārtikas ražošana jau drīz nonāks jaunā lomā".

Žurnālā arī intervija ar Profesionālās izglītības kompetences centra (PIKC) "Smiltenes tehnikums" direktoru Andri Miezīti. Viņa vadītā skola ir viena no modernākajām vidējā līmeņa lauksaimniecības profesionālajām izglītības iestādēm, kurā audzēkņi var mācīties mūsdienīgās telpās, izmantojot jaunākās iekārtas un tehnoloģijas. Šī ir vienīgā skola, kurā var apgūt veterinārfeldšera zināšanas, un viena no retajām, kurā māca lopkopības tehnikus.

Liellopu audzētājiem iesakām LLKC konsultanta-eksperta veterinārmedicinā Daiņa Arbidāna rakstu par slimību cēloņiem un kopsakarībām liellopiem ziemā.

LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja un žurnāla nozaru redaktore Silvija Dreijere sniedz ieteikumus teļu aprūpei aukstākajā gadalaikā – ziemā. Piena lopkopjiem lietderīgs būs LLKC lopkopības konsultantes Lailas Plītas raksts par apsaimniekošanas metodēm, kas ietekmē auglību un līdz ar to – piena ganāmpulka finansiālo labklājību. Turpat arī LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītājas Anitas Siliņas raksts par apstākļiem un kopsakarībām, kas ietekmē svaigpiena garšu.

Vērtējumu par LLKC organizētajām gaļas liellopu interešu grupām sniedz LLKC lopkopības konsultante Daiga Baltiņa. Saimnieki atzīst, ka darbošanās tajās palīdz uzlabot apsaimniekošanas efektivitāti. Saimnieku pieredzes rubrikā šoreiz stāstam par to, kā saimnieko Sanda un Gatis Vītoli Smiltenes novada "Jaunviķīšos".

Aitkopjiem iesakām Latvijas Aitu audzētāju asociācijas sertificētās vērtētājas Dīnas Avotiņas ieteikumus efektīvai jēra gaļas ražošanai. Savukārt Latvijas Apvienotās putnkopju asociācijas izpilddirektore Anna Ērliha sniedz 10 padomus vistkopjiem ziemas periodā.

Zirkopības rubrikā – LLKC Apgāda redaktore Daces Milleres raksts

par "Augusta staļļa" īpašnieci Iveta Dzērvi, kura uzņēmumu pilnveido kopā ar dzīvesbiedru Guntaru Dzērvi.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2022_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. **LL**

Iveta Tomšone, LLKC Apgāda vadītāja

◀ 1. lpp.

Papildus šobrīd spēkā esošajām prasībām attiecībā uz augsnes auglības un bioloģiskās aktivitātes noturēšanu un vairošanu jaunajā regulā kā obligāta prasība nostiprināta augsekā iekļaut tauriņziežus kā galvenos kultūraugus vai kā starpkultūru. Šī prasība neattiecas uz zālājiem un daudzgadīgiem lopbarības augiem. Latvijas lauksaimniekiem šis nav jaunums, jo līdz šim obligāta tauriņziežu iekļaušana augsekā tika noteikta nacionālajā regulējumā – MK noteikumos Nr. 485. Prasība izmantot starpkultūras (zaļmēslojuma augus un tauriņziežus) un augu daudzveidību ieviesta arī attiecībā uz siltumnīcu un daudzgadīgo kultūraugu platībām.

Ārpus saimniecības nebioloģiskas izcelsmes mēslošanas līdzekļu izmantošana atļauta tikai gadījumā, ja augu barošanu nav iespējams nodrošināt ar regulā

noteiktajiem pamatpasākumiem attiecībā uz augsnes apstrādi un mēslošanu, kā arī augsnes auglības un bioloģiskās aktivitātes uzturēšanu un palielināšanu. Atļauto mēslošanas līdzekļu, augsnes ielabotāju un barības vielu saraksts noteikts citā ES regulā – Nr. 2021/1165 II pielikumā. Salīdzinot ar līdz šim atļauto mēslošanas līdzekļu sarakstu, būtisku izmaiņu nav, saraksts papildināts ar humīnskābēm un fulvoskābēm. Saimniecībai ir pienākums uzglabāt dokumentāciju, kas pierāda nepieciešamību izmantot šādus produktus. Papildus noteikts, ka mēslošanas līdzekļus drīkst izmantot tikai vajadzīgajā apjomā.

Attiecībā uz kaitīgo organismu un nezāļu apkarošanu papildus atļauts izmantot tādas prakses kā biofumigācija, augsnes solarizācija un attiecībā uz segtā platībā audzētiem kultūraugiem – apstrādi ar tvaiku nelielā dziļumā (līdz

10 cm). Ja augu aizsardzību nav iespējams nodrošināt, izmantojot dabiskos ienaidniekus, atbilstošu sugu, šķirņu un heterogēnā materiāla izvēli, augu seku, kultivēšanas paņēmienus vai termiskus procesus, tad atļauts izmantot ES regulas Nr. 2021/1165 I pielikumā noteiktās darbīgās vielas augu aizsardzības līdzekļos un tikai vajadzīgajā apjomā. Salīdzinot ar pašreizējo regulējumu, saraksts precizēts un papildināts, piemēram, ar tādām darbīgajām vielām kā citronellas, krutnagliņu, rapšu sēklu, krūzmetru, apelsīnu eļļām. Attiecībā uz vara hidroksīdu, vara oksihlorīdu, vara oksīdu, bordo šķidrums, trīsbaziska vara sulfātu ir noteikts, ka maksimālā deva nedrīkst pārsniegt 28 kg vara uz hektāru septiņu gadu periodā. Saimniecība uzglabā dokumentāciju, kas pierāda nepieciešamību izmantot augu aizsardzības līdzekļus.

▶ 3. lpp.

◀ 2. lpp.

Jaunais regulējums ir papildināts ar tīrīšanas un dezinfekcijas līdzekļu sarakstu (ES regulas Nr. 2021/1165 IV pielikums), ko atļauts lietot bioloģiskajā augkopībā ēku un iekārtu tīrīšanai, t. sk. produktu uzglabāšanai lauku saimniecībā.

Saistībā ar produktiem un vielām, ko izmanto slazdos vai smidzinātajos, kuros izmanto produktus un vielas, kas nav feromoni, slazdi vai smidzinātāji nepieļauj līdzekļu un vielu nonākšanu vidē un šo līdzekļu un vielu nonākšanu saskarē ar audzētajiem kultūraugiem. Visus slazdus, tostarp slazdus, kuros izmanto feromonus, pēc lietošanas savāc un no tiem drošā veidā atbrīvojas.

Izmaiņas lopkopībā

Saimniecībām bioloģiskajā lopkopībā rūpīgi jāpiepazīstas ar jauno regulējumu, jo, salīdzinot ar augkopības noteikumiem, regulējumā attiecībā uz bioloģisko lopkopību ieviestas daudzas izmaiņas. Jaunajā regulējumā vispārējais princips, ka bioloģiski audzētiem lauksaimniecības dzīvniekiem ir jābūt dzimušiem vai izperētiem un izaudzētiem bioloģiskajā saimniecībā, pieļauj atkāpes līdz 2036. gada 31. decembrim. Nebioloģisku dzīvnieku ieviešanai ganāmpulkā atļauja nepieciešama jau no pirmā nebioloģiskā dzīvnieka ieviešanas ganāmpulkā. Atļaujas izsniedz Lauksaimniecības datu centrs.

Izmaiņas attiecībā uz dzīvnieku barošanu – līdz šim vismaz 60% dzīvnieku barības vajadzēja nodrošināt no pašu saimniecības vai, ja tas nav iespējams vai šāda barība nav pieejama, vajadzēja nodrošināt, ka tā ir ražota sadarbībā ar citām bioloģiskām saimniecībām vai pārejas ražošanas vienībām un barības ražotājiem tajā pašā reģionā, bet, sākot ar 2024. gada 1. janvāri, šis īpatsvars tiks palielināts līdz 70% – govju, aitu, kazu, zirgu, briežu dzimtas un trušu barībai. Sākot ar šo gadu, cūkām un mājputniem 30% barības vajadzēs nodrošināt no pašu saimniecības vai, ja tas nav iespējams vai šāda barība nav pieejama, sadarbībā ar citām bioloģiskām saimniecībām vai pārejas ražošanas vienībām un barības ražotājiem, kas izmanto barību un barības sastāvdaļas no tā pašā reģiona.

Attiecībā uz dzīvnieku barošanu pārejas periodā – barības devas sastāvā drīkst iekļaut vidēji līdz 25% barības, kas iegūta pārejas periodā. Ja šī pārejas perioda barība ir ražota tajā pašā saimniecībā,

tad šo procentuālo daļu drīkst palielināt līdz 100%. Jaunā regula pieļauj, ka, ja dalībvalsts kompetentā iestāde ir apstiprinājusi, ka bioloģiskās olbaltumvielas saturoša barība nav pieejama pietiekamā apjomā, līdz 2026. gada 31. decembrim var izmantot barību, kas satur nebioloģiski ražotas olbaltumvielas. Nebioloģisku olbaltumvielu barību izmanto tikai mājputnu un sivēnu, kas sver mazāk par 35 kg, barošanai ar īpašiem olbaltumvielu savienojumiem, maksimālais atļautais īpatsvars 12 mēnešu periodā šiem dzīvniekiem nepārsniedz 5%. Aprēķinos tiek rēķināta procentuālā daļa no lauksaimniecības izcelsmes barības saunas.

Lai izvairītos no pārsteigumiem, aicinām rūpīgi iepazīties ar jauno bio regulējumu

Papildus regulai Nr. 2018/848 jāiepazīstas un jāievēro regulas Nr. 2020/464 noteikumi attiecībā uz lopkopību (liellopi, aitas, kazas, zirgu un briežu dzimtas dzīvnieki, cūkas, mājputni, truši, akvakultūras dzīvnieki). Šajos noteikumos, piemēram, noteikti minimālie periodi barošanai ar mātes pienu – liellopiem un zirgu dzimtas dzīvniekiem – 90 dienas pēc dzimšanas, aitām un kazām – 45, briežu dzimtai – 90, cūkām – 40, trušiem – 42 dienas pēc dzimšanas.

ES regulas Nr. 2020/464 I pielikuma I daļā atrunāts arī minimālais dzīvnieku blīvums un tiem paredzēto iekštelpu un āra platību minimālais laukums. Liellopiem, aitām, kazām, cūkām, dējējvistas segtās un āra minimālās platības nemainās. Uz zirgiem attiecināmas tādas pašas platības kā liellopiem. Staltbriedim (pieaugušam) jānodrošina 2 ha āra platība. Nobarojamiem mājputniem (vistas, zosis, pīles, pērļvistas, tītari) jānodrošina iekštelpās minimālā platība – 21 kg dzīvsvāra uz m².

Attiecībā uz mājputnu (dējējvistas un nobarojamās vistas) turēšanu noteikts, ka novietnēs drīkst izmantot vairākstāvu sistēmas, kurās nav vairāk par trim stāviem. Paaugstinātiem stāviem ir jābūt izbūvētiem tā, lai putnu mēsli nekrīt uz apakšā esošajiem putniem. Visiem putniem ir

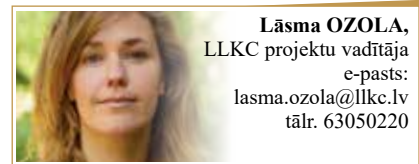
jānodrošina piekļuvei āra platībām.

Jaunais regulējums arī paredz, ka turpmāk nevienas lauksaimniecības dzīvnieku sugas audzēšanai neizmanto būrus, kastes un aizgaldus ar caurumotu grīdu. Regulā iekļauti arī noteikumi par briežu dzimtas dzīvnieku un trušu audzēšanu, kuri līdz šim bija katras dalībvalsts pārziņā un noteikti ar nacionālajiem normatīvajiem aktiem. Latvijā tie bija MK noteikumi Nr. 1204 “Dzīvnieku un no tiem iegūto produktu aprites kārtība, kas nav regulēta Eiropas Savienības tieši piemērojamos tiesību aktos par bioloģisko lauksaimniecību”. Turpmāk attiecībā uz trušiem un briežu dzimtas dzīvniekiem jāvadās pēc jaunās regulas noteikumiem. Briežu dzimtas dzīvniekiem jānodrošina slēptuves, patvērumus un žogus, kas nekaitē dzīvniekiem. Lai nodrošinātu ādas apkopi un ķermeņa temperatūras regulāciju, staltbriežu aplokos dzīvniekiem jābūt iespējai vērtīties dubļos. Barotavas jāiekārto tā, lai tās ir aizsargātas pret laikapstākļiem un ir pieejamas gan dzīvniekiem, gan to aprūpētājiem. Barošanās vietās augsnei jābūt cietai un barošanās iekārtām jābūt aprīkotām ar jumtu. Ja nav iespēja nodrošināt pastāvīgu piekļuvei barībai, tad barošanas vieta jāierīko tā, lai visi dzīvnieki varētu ēst vienlaikus.

Attiecībā uz trušiem jaunajā regulējumā noteikts, ka iekštelpu platībai trušumātei (līdz 6 kg) ar trusēniem jānodrošina 0,6 m², bet trušumātei (virs 6 kg) ar trusēniem 0,72 m². Minimālā āra platība trušumātei ar trusēniem ir jānodrošina 2,5 m². Trušiem jānodrošina piekļuve nojumei, kurā ir aptumšotas slēpšanās vietas. Tiem ir jānodrošina paaugstināta platforma iekšā vai ārā, uz kuras var sēdēt. Trušu mātēm jānodrošina apstākļi, lai varētu veidot migas.

Attiecībā uz bioloģisko biškopību jaunais regulējums pieļauj, ka dravu atjaunošanai 20% bišu māšu un spietu gadā var aizstāt ar nebioloģiski iegūtām bišu mātēm un spietiem. Nātrija hidroksīdu rāmju, stropu tīrīšanai drīkst izmantot līdz 2023. gada 31. decembrim.

Lai izvairītos no nepatīkamiem pārsteigumiem, aicinām lauksaimniekus rūpīgi iepazīties ar jauno bio regulējumu un sekot līdzi turpmākām izmaiņām. **LL**

Lāsma OZOLA,
LLKC projektu vadītāja
e-pasts:
lasma.ozola@llkc.lv
tāl. 63050220

STATISTIKA

APKOPOTI 2020. GADA LAUKSAIMNIECĪBAS SKAITĪŠANAS PROVIZORISKIE REZULTĀTI

Tā kā LLKC darbinieki reģionos piedalījušies datu vākšanā, aicinājām ikmēneša biroju vadītāju sanāksmē Anitu Raubenu, Centrālās statistikas pārvaldes Lauksaimniecības un vides departamenta direktora vietnieci, pastāstīt par 2020. gada lauksaimniecības skaitīšanas provizoriskajiem rezultātiem. Galvenais secinājums – samazinās saimniecību skaits, bet palielinās lauksaimniecībā izmantojamo zemju apsaimniekošana.

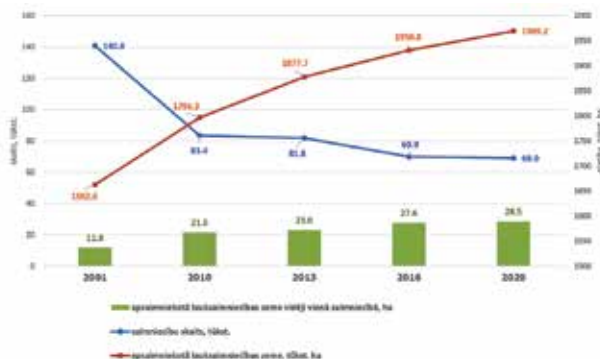
Lauku saimniecību skaits un apsaimniekotā platība – 20 gadu laikā samazinājies vairāk nekā divas reizes; savukārt par 18,4% palielinājusies apsaimniekotās lauksaimniecības zemes platība. Vidēji vienā saimniecībā tā palielinājusies 2,4 reizes.

Saimniecību specializācija – 2020. gadā visvairāk lauku saimniecību (42,2 tūkstoši) specializējušās laukkopībā, apsaimniekojot 1,1 milj. ha jeb 57% no LIZ; 20 gadu laikā 3,5 reizes samazinājies jauktajā augkopībā un lopkopībā specializēto saimniecību īpatsvars.

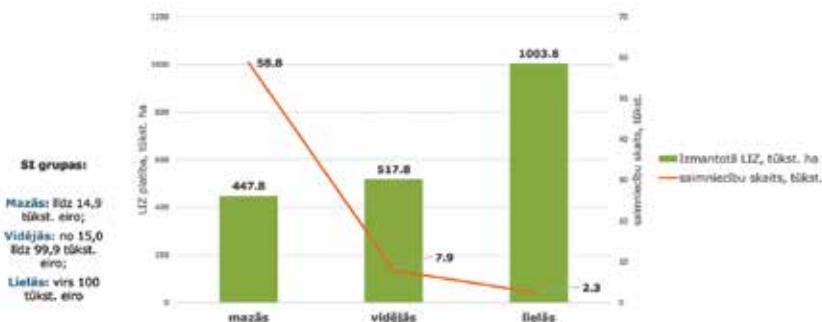
Grupējums pēc izmantotās lauksaimniecības zemes – 64% jeb 1,3 milj. ha LIZ apsaimnieko lielās saimniecības (ar LIZ platību virs 100 ha); 68% lauku saimniecību ar LIZ platību no 1 līdz 20 ha apsaimnieko tikai 15% no kopējās LIZ.

Lauksaimniecībā pastāvīgi nodarbināto struktūra – 2020. gadā lauksaimniecībā bija nodarbinātas 185,4 tūkst. personu, no kurām 155,4 tūkst. bija pastāvīgi nodarbinātie. 20 gadu laikā pastāvīgi nodarbināto skaits ir samazinājies par 110,1 tūkst.

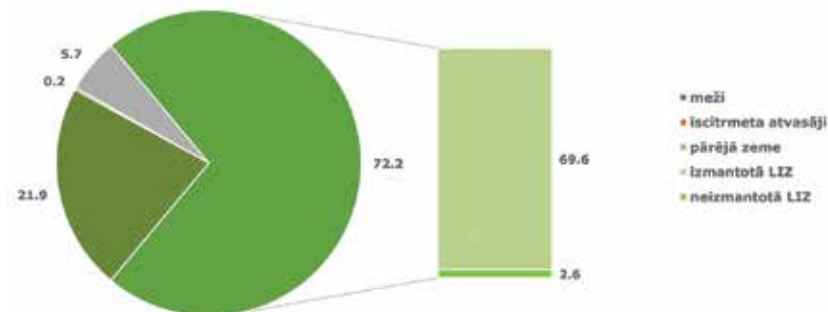
- 20 gadu laikā:**
- lauku saimniecību skaits samazinājies vairāk nekā divas reizes;
 - Par 18,4% palielinājusies apsaimniekotās lauksaimniecības zemes platība;
 - apsaimniekotās lauksaimniecības zemes platība vidēji vienā saimniecībā palielinājusies 2,4 reizes

Lauku saimniecību skaits un apsaimniekotā lauksaimniecības zeme

Lauku saimniecību grupējums pēc standarta izlaides 2020. gadā

Zemes izmantošanas struktūra 2020. gadā, % no zemes kopplatības

jeb par 41,5%. Lauku saimniecībās pārsvarā nodarbināti to īpašnieki un viņu ģimenes locekļi – 86%, un tikai 14% – ārpus ģimenes darbaspēks.

Plašāk par pētījumu var uzzināt Oficiālās statistikas portālā: [https://](https://stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/noz/lauksaimn/cits/2975-2001-2010-un-2020-gada-lauksaimniecibas-skaitisanas?themeCode=LA)

stat.gov.lv/lv/statistikas-temas/noz/lauksaimn/cits/2975-2001-2010-un-2020-gada-lauksaimniecibas-skaitisanas?themeCode=LA

Publicēšanai sagatavoja Dace Millere, LLKC Apgāda redaktore

Makšķerēšanas, vēžošanas un zemūdens medību kartes var iegādāties internetā: makskeresanaskarte.lv.

Izplatītājs: Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs, tālr. 29460886.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

GRĀMATVEDĪBA
UN NODOKĻI

INFORMĀCIJA AUTORATLĪDZĪBU SAŅĒMĒJIEM

Aizvadītājā, 2021. gadā, tika mainīta kārtība nodokļu piemērošanai autoratlīdzībām. No 2021. gada 1. jūlija tika ieviests pārejas periods, kurā autoratlīdzības saņēmējam atļauts neregistrēties kā saimnieciskās darbības veicējam. Nosacījumi, kas ļauj saimniecisko darbību neregistrēt, ir spēkā līdz 2022. gada beigām.

Ja autoratlīdzības saņēmējs nav reģistrējies kā saimnieciskās darbības veicējs, tad atlīdzības izmaksātājs ietur nodokli 25% apmērā. Ieturētais nodoklis tiek attiecināts uz iedzīvotāju ienākuma nodokli (20% no summas) un uz valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām (80% no summas). Ja autoratlīdzības saņēmējs kopā pārsniedz 25 000 eiro, tad summai virs 25 000 eiro piemēro nodokli 40% apmērā. Tā kā var būt gadījumi, kad fiziskā persona saņem autoratlīdzību no vairākiem izmaksātājiem, no kuriem katrs izmaksājis mazāk nekā 25 000 eiro, bet kopā autoratlīdzības summa pārsniedz 25 000 eiro, vai arī autoratlīdzība saņemta no personas, kurai nav pienākuma ieturēt nodokli (piemēram, no citas fiziskas personas vai no nerezidenta), tad autoratlīdzības saņēmējam ir pienākums līdz 2022. gada 28. februārim iesniegt autoratlīdzības saņēmēja deklarāciju, kā arī līdz 2022. gada 23. jūnijam samaksāt papildus aprēķināto nodokli. Autoratlīdzības saņēmēja deklarācijas veidlapa ir pieejama VID Elektroniskajā deklarēšanas sistēmā pie iedzīvotāju ienākuma nodokļa dokumentiem. VID pieejamā informācija par fiziskās personas saņemtajām autoratlīdzībām deklarācijā tiek ielasīta automātiski. Bet, protams, autoram vajadzētu apskatīties deklarācijā norādīto informāciju – vai ir visas autoratlīdzību summas, kurām piemērojama 25% (40%) likme. Ja kāda trūkst, tad šo informāciju ir jāpapildina.

Piemērs

Ja, piemēram, fiziskā persona saņemusi autoratlīdzību no diviem izmaksātājiem – no viena 12 000 eiro, bet no otra 14 500 eiro. Pirmais izmaksātājs ieturējis nodokli $12\,000 \times 25\% = 3000$ eiro, otrais izmaksātājs ieturējis nodokli $14\,500 \times 25\% = 3625$ eiro. Autoratlīdzības saņēmēja deklarācijā nodokļa aprēķins būs šāds:

Apkopota informācija par nodokļu izmaiņām 2022. gadā

LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļa sagatavojsi bukletu par nodokļu izmaiņām 2022. gadā, kas galvenokārt skar neapliekamā minimuma aprēķināšanu. Atgādinām, ka par lēmumiem, kas pieņemti, balstoties uz publiskoto informāciju, atbildīgs ir šīs informācijas lietotājs.

Plašāk: <https://saite.lv/XhmET>

kopā saņemtā autoratlīdzība $12\,000 + 14\,500 = 26\,500$ eiro,

nodoklis autoratlīdzībai līdz 25 000 eiro $25\,000 \times 25\% = 6250$,

nodoklis autoratlīdzībai virs 25 000 eiro $(26\,500 - 25\,000) \times 40\% = 1500 \times 40\% = 600$,

kopā aprēķinātais nodoklis $6250 + 600 = 6850$,

kopā ieturētais nodoklis $3000 + 3625 = 6625$,

piemaksājamais nodoklis $6850 - 6625 = 225$.

Tiem autoriem, kuri arī 2022. gadā izvēlēties neregistrēties kā saimnieciskās darbības veicēji, par 2022. gadu arī būs jāsaņem autoratlīdzības saņēmēja deklarācija, kas iesniedzama 2023. gadā.

Pieņemtie grozījumi “Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likumā” pagarina termiņu gada pārskatu iesniegšanai

Izmaiņas gada ienākumu deklarācijā

2022. gada 11. janvārī pieņemti grozījumi MK noteikumos Nr. 662 “Noteikumi par iedzīvotāju ienākuma nodokļa deklarācijām un to aizpildīšanas kārtību”. Deklarācijas veidlapā izdarītas vairākas izmaiņas, un svarīgākās no izmaiņām ir šīs:

- izveidots atsevišķs iedzīvotāju ienākuma nodokļa aprēķins profesionālam sportistam,
- izveidota jauna atzīme pensionāra neapliekamā minimuma piemērošanai reemigrējušam diasporas loceklim,
- mainīta kārtībā, kādā D3 pieliku-

mā norāda pašnodarbinātā valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas un kā aizpilda zaudējumu pārskatu.

Par gada ienākumu deklarācijas aizpildīšanu saimnieciskās darbības veicējiem plašāk rakstīsim nākamajos “Lauku Lapas” izdevumos. Atgādinu, ka gada ienākumu deklarācija par 2021. gadu iesniedzama, sākot ar 2022. gada 1. martu.

Pagarināts gada pārskatu iesniegšanas termiņš

Pieņemtie grozījumi “Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likumā” pagarina termiņu gada pārskatu iesniegšanai.

Sabiedrība, uz kuru attiecas “Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likums”, ir tiesīga gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu par 2021. pārskata gadu iesniegt termiņā, kas par trim mēnešiem pārsniedz “Gada pārskatu un konsolidēto gada pārskatu likuma” 97. panta pirmajā daļā noteikto iesniegšanas termiņu. Tātad, ja pārskata gads sakrīt ar kalendāro gadu un pārskats būtu iesniedzams četru mēnešu laikā pēc pārskata perioda beigām, t. i., līdz 30. aprīlim, tad 2021. gada pārskatu drīkst iesniegt līdz 2022. gada 31. jūlijam.

Biedrības un nodibinājumi gada pārskatu par 2021. gadu drīkst iesniegt līdz 2022. gada 30. jūnijam. Arī reliģiskā organizācija 2021. gada pārskatu drīkst iesniegt līdz 2022. gada 30. jūnijam.

Pagarināts termiņš arī sabiedriskā labuma organizācijām, lai iesniegtu Sabiedriskā labuma organizāciju likuma 13. panta pirmajā daļā minēto darbības pārskatu. Pārskatam par 2021. gadu iesniegšanas termiņš noteikts 2022. gada 30. jūnijs. **LL**

Linda PURINA,
LLKC Grāmatvedības un
finanšu nodaļas vadītāja,
sertificēta nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tālr. 63007561

IZGLĪTĪBA

ATBALSTĀM LAUKSAIMNIECĪBAS NOZARES IZGLĪTĪBAS IESTĀDES

Pagājušogad LLKC veicis un tagad turpina apjomīgu darbu, atbalstot lauksaimniecības nozares profesionālās izglītības iestādes. Projektu vada Maija Sirvide, iesaistoties daudziem citiem centra speciālistiem, koordinācijas darbā lielu ieguldījumu devusi Inga Avota. 9. martā plānota jau otrā skolu konference, kuras mērķis popularizēt lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares profesijas, informēt skolu jauniešus, viņu vecākus, lauksaimnieku sabiedrību par nozares profesionālajām izglītības iestādēm Latvijā.

LLKC projektu vadītāja **Maija Sirvide**: “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs jau izsenis koordinējis mācību metodisko darbu lauksaimniecības nozares profesionālajām izglītības iestādēm. Ar 2004. gadu lauksaimniecības profesionālās izglītības iestādes pārgāja IZM pārziņā, bet ZM 2021. gadā izveidoja atbalstu lauksaimniecības nozares profesionālās izglītības pedagogu profesionālajai apmācībai, materiāli tehniskās bāzes papildināšanai pedagogiem, profesionālās izglītības programmu mācību un metodiskās literatūras izstrādei, izdošanai un publicēšanai tīmekļvietnē, digitālās bibliotēkas izveidošanai. Pēc 16 gadu pārtraukuma LLKC kā neatkarīga organizācija uzsāka šo nozīmīgo sadarbību, lai stiprinātu skolas, saliedētu pedagogus, iedrošinātu un atbalstītu dalīties ar pieredzi, ar materiāliem. Arī, lai veidotu jaunus mācību metodiskos materiālus, jaunas video mācību filmas un piedāvātu izmantot digitālo bibliotēku pedagogiem un audzēkņiem, lai kopumā uzlabotu kvalitāti un stiprinātu profesionālo izglītību lauksaimniecībā, lai audzēkņi uzzinātu par izglītības iespējām. Jo tā ir visas Latvijas lauksaimniecības nākotne, katras saimniecības un uzņēmuma nākotne, lai veiksmīgi un mūsdienu prasībām atbilstoši audzēkņi profesionālo izglītību būtu apguvuši augkopībā, dārzkopībā, lopkopībā, lauksaimniecības mehānicā, veterinārmedicinā, zirgkopībā, mežsaimniecībā. Tādējādi jauniešiem būtu iespēja dzīvot un pelnīt pietiekami labi tepat Latvijā, ja vien – izvēle būtu par labu profesiju apguvei, kas tik ļoti nepieciešamas lauksaimniecībā. Šķiet, jaunieši visai maz zina, kādas profesijas laukos nepieciešamas, cik tajās var nopelnīt un – kur tās apgūstamas.”

Iespēja ieskatīties katrā no 12 lauksaimniecības nozaru izglītības iestādēm:

- Bulduru Dārzkopības vidusskola: <https://ej.uz/9a1d>
- Bebreņu vispārīgizglītojošā un profesionālā vidusskola: <https://ej.uz/7h63>
- Daugavpils Būvniecības tehnikums. Izglītības programmas īstenošanas vieta “Višķi”: <https://ej.uz/8pey>
- Jēkabpils Agrobiznesa koledža Barkavas struktūrvienība: <https://ej.uz/a1e3>
- Kandavas Lauksaimniecības tehnikuma Cīravas teritoriālā struktūrvienība: <https://ej.uz/wck4>
- Kandavas Lauksaimniecības tehnikuma Saulaines teritoriālā struktūrvienība: <https://ej.uz/q5hs>
- Kandavas Lauksaimniecības tehnikums: <https://ej.uz/s4td>
- Malnavas koledža: <https://ej.uz/p1g2>
- Ogres tehnikums; Ogres tehnikuma programmu īstenošanas vieta Rankā; Ogres tehnikuma programmu īstenošanas vieta Vecbebros: <https://ej.uz/pue2>
- Smiltenes tehnikums; Smiltenes tehnikuma Alsviķu struktūrvienība: <https://ej.uz/96ca>
- Vidzemes Tehnoloģiju un dizaina tehnikums: <https://ej.uz/2uqj>
- Zaļenieku komerciālā un amatniecības vidusskola: <https://ej.uz/77e6>

Pirmā konference – pirms gada

Vispirms notika vajadzību izpēte, visu lauksaimniecības nozaru profesionālo izglītības iestāžu iepazīšana un datu analīze. Par profesiju popularizēšanu un prestiža celšanu tika plaši spriests e-konferencē “Nākotne gudrā lauksaimniecībā”, kas notika 2021. gada 30. martā, piedaloties visu 12 Latvijas profesionālo izglītības iestāžu pārstāvjiem un citiem interesentiem. Konferences ieraksts ir publicēts LLKC feisbuka kontā <https://www.facebook.com/LLKCOzolnieki/videos/456888465549665>

Jauniešu aptaujas rezultāti un secinājumi

Tika veikta vispārīgizglītojošo skolu jauniešu aptauja, vai viņi zina, kur var apgūt ar lauksaimniecību saistītās profesijas.

Uzdodot 1259 skolu jauniešiem (6.-9. klase) jautājumu, vai ir zināms, kur var apgūt ar lauksaimniecību saistītās profesijas, 70% respondentu atbildēja, ka nezina, un tikai 30% respondentu nosauca lauksaimniecības izglītības iestādes, bet tikai retos gadījumos tika pieminētas profesionālās izglītības iestādes. Secinām, ka publiskajā telpā ir svarīgi informēt skolas un jauniešus par profesionālās izglītības iespējām lauksaimniecības nozarēs, jo Latvijai neiztikt bez gudriem un kvalificētiem speciālistiem gan zemnieku saimniecībās, gan lauksaimniecības uzņēmumos un organizācijās. Šis ir arī viens no iemesliem plašas konferences sarīkošanai lauksaimniecības nozaru pro-

fesionālās izglītības laukā. Visa gada garumā tika veikta arī plaša lauksaimniecības profesiju popularizēšana portālā www.eklase.lv, sociālajos tīklos un medijos.

Arī skolu pedagogiem tika dota iespēja atsevišķā aptaujā paust savu viedokli par pilnveides apmācībām un nepieciešamiem pieredzes apmaiņas braucieniem. Ņemot vērā aktīvāko respondentu viedokli, tika noorganizēti septiņi pedagogu apmācību kursi (kopā 130 dalībnieki) un viens mācību brauciens augkopības nozarē, iepazīstoties ar precīzās lauksaimniecības programmām augkopības saimniecībā, ar sēklu audzētāju darba specifiku, un apskatot atšķirīgu kultūru audzēšanu.

► 7. lpp.

Foto: no LLKC arhīva

Datoru pasniegšana skolām. Centrā – LLKC valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Cimermanis

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, [laukutikls@llkc.lv](http://laukutikls.lv)

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Foto: no LLKC arhīva

Augkopības mācību brauciena noslēgumā. No labās – projekta vadītāja Maija Sirvide

◀ 6. lpp.

Apkopoti un top jauni metodiskie materiāli

Apkopoti līdz šim izveidotie digitālie rīki, iesaistot visas LLKC nodaļas, kas būtu noderīgi kā lauksaimnieciskās izglītības papildlīdzekļi – augkopībā, lopkopībā, ekonomikā, lauksaimniecības mehanizācijā, darbam attālinātajā mācību procesā un darbam ar jaunatni laukos.

Sākta arī jaunu digitālu mācību metodisko materiālu izstrāde, literatūras izdošana un publicēšana LLKC tīmekļvietnē. Piemēram, tapis jauns izdevums “Bišu saimes bioloģija” (sastādījusi Anita Svoka, PIKC Ogres tehnikums), “Kviešu audzēšanas ceļvedis” (adaptēts tulkojums no “Wheat Growth guide”), izveidots mācību grāmatas “Zirgkopība” saturs (sastādītāja Laine Orbidāne) u. c. Veidojot mācību līdzekļus, tiek meklētas un veiksmīgi atrastas sadarbības iespējas ar ārzemju speciālistiem. Izveidoti vairāki izglītojoši videomateriāli ciklā “Ieraugi sevi laukos” – par agronomiju, graudkopību un augu aizsardzību; mācību video “Dzīvnieku labturība liellopu ganāmpulkā” u. c.

Visas skolas saņem arī LLKC izdoto žurnālu “Latvijas Lopkopis”, kas ir vienīgais specializētais lopkopības žurnāls Latvijā un kurā iekļautas ar nozari saistīto tēmu aktualitātes.

Svarīgs ir izglītības iestāžu materiāli tehniskais nodrošinājums, tāpēc skolu rīcībā nodoti 14 datori ar instalētiem digitālajiem rīkiem: 10 lopkopībā, 12 augkopībā, 2 ekonomikā, 5 lauksaimniecības mehanizācijā, 9 papildrīkiem attālinātā mācību procesa

pilnveidei un 10 informatīvajiem plakātiem lopkopībā.

Izstrādāts digitālās bibliotēkas koncepts – tehniskais risinājums un dizains, sākta programmēšana un arī satura sagatavošana.

Projekta finansēšana notiek valsts atbalsta pasākumā “Atbalsts lauksaimniecības nozares profesionālās izglītības programmu pilnveidošanai”.

Par 9. martā gaidāmo lauksaimniecības profesionālās izglītības konferenci (darba kārtība, pieteikšanās) informācija tiks publicēta LLKC mājaslapā un LLKC feisbuka kontā.

Skolu viedoklis par sadarbību

Baiba Liepiņa, Ogres tehnikuma direktore vietniece kvalitātes, attīstības un tālākizglītības jomā, un **Ilze Brante**, direktore: “Liels paldies par mūsu sadarbību! Noteikti nepieciešama! Liels paldies par piedāvātajiem semināriem. Dažreiz šķiet, ka varbūt uz mums tas neattiecas, bet izrādās, ka skar arī mūsu jomu. Pēdējā gada laikā palielinājusies izglītojamo interese par mācībām konkrēti Ogres tehnikumā, kā arī jūtama mērķtiecīga izglītības programmas izvēle. Sadarbība publicitātes pasākumu īstenošanā nepārprotami ir atbalstāma.”

Agnese Medne, Malnavas koleģijas direktora vietniece profesionālās vidējās izglītības jomā: “Uzsākto sadarbību un lauksaimniecības nozares popularizēšanu noteikti jāturpina un jāattīsta. Paldies par ieguldīto darbu!”

Rudīte Grabovska, Smiltenes tehnikuma direktora vietniece izglītības jomā: “Paldies jums par izcilo kampaņu un atbalsta pasākumiem mācībaspēkiem.

Beidzot ir sajūta, ka lauksaimniecība atkal ir vērtība. Interese un atsaucība arī mūsu infodienā bija fantastiska. Arī individuālie apmeklējumi un vizītes. Ļoti priecāsimies, ja LLKC turpinās labi uzsāktu publicitātes sadarbību!”

Anita Lāčauniece, Daugavpils būvniecības tehnikuma IP IV “Višķi” vadītāja: “Paldies jūsu palīdzībai un informatīvajai kampaņai, sadarbība bija veiksmīga, jo pēc 4 gadiem pēc atļaujas saņemšanas nokomplektējam grupu izglītojamajiem ar pamatskolas izglītību. Ceram uz turpmāku sadarbību.”

Dace Rozentāle, Kandavas lauksaimniecības tehnikuma direktore: “Paldies par izrādīto interesi un LLKC ieguldījumu lauksaimniecības popularizēšanā. Sadarbība noteikti ir jāturpina un kampaņa jāsāk jau mazliet ātrāk pirms jaunā mācību gada. Arī mēs, skolas, labprāt piedalītos šajās kampaņās un kopīgā darbā veicinātu lauksaimniecības nozares attīstību.”

Valija Barkovska, ZKAV direktore vietniece mācību darbā: “Zaļenieku komerciālā un amatniecības vidusskola, tās pedagogi pateicas par publicitāti. Ar gandarījumu atceramies tiešsaistes konferenci, kurā piedalījās gan absolventi, gan zemnieku saimniecības, audzēkņi un pedagogi. Tas lika pārskatīt, analizēt, novērtēt paveikto un izdarīt secinājumus par turpmākā darba virzieniem. Lai izdodas turpmākā, tik nepieciešamā sadarbība!”

Agnese Poļaka, Jēkabpils Agrobiznesa koledžas Barkavas JAK struktūrvienības vecākā lietvede: “Lauksaimniecības nozares pedagogi un skolas administrācija uzskata, ka viss, kas tika organizēts (kursi, konferences, publicitātes materiāli), bija ļoti noderīgs un vērtīgs.”

Iga Mališeva, Bebreņu VP vidusskolas direktore vietniece: “Jūtam, ka lielāka kļūst interese par lauksaimniecisko izglītību. Audzēkņu skaita ziņā piensuma vēl nav, bet ir cerības, jo ne vienmēr rezultāts ir tūlītējs. Bet LLKC ir informācijas avots jaunajiem zemniekiem un mūsu topošo audzēkņu vecākiem, tāpēc ir cerības, ka informācija par skolu nonāks pie cilvēkiem, kuriem tā ir nozīmīga. Aktivitātes noteikti jāturpina, esam priecīgi, ka LLKC ir mūsu draugs un sabiedrotais. Paldies par skolotāju iesaisti kursos un semināros, tie ir vērtīgi un ļoti noderīgi.”

Publicēšanai sagatavoja **Dace Millere**, LLKC Apgāda redaktore

KAS JĀIEVĒRO, IZVĒLOTIES BIOĻĢISKĀS DĀRŽEŅU SĒKLAS

DĀRŽKOPĪBA

Pirmajā brīdī var domāt, vai tiešām sēklas spēj iemiesot kaut ko no tā, ar kādām metodēm tās ir tikušas izaudzētas. Izrādās, kas tam patiešām ir liela nozīme.

Ar kādu metodi ir saražotas sēklas

Sēklas var izaudzēt, izmantojot integrētās metodes, kur tiek izmantots minerālmēslojums un nepieciešamības gadījumā arī augu aizsardzības līdzekļi, tajā skaitā ķīmiski sintezētie. Otrā grupa sēklu tiek saražotas, izmantojot bioloģiskās dārzenkopības metodes. Izmantoti dabiskas izcelsmes mēslojumi, augu aizsardzībai – profilaktiskās metodes, un tikai noteiktos gadījumos tiek lietoti atļautie augu aizsardzības līdzekļi. Interesanta ir sēklu trešā grupa, kas nāk no biodinamiskās dārzenkopības, kur mēslošanai un augu aizsardzībai tiek izmantoti īpaši pagatavoti augu un govju kūtsmēsļu preparāti. Trīs dažādas metodes un trīs dažādi rezultāti.

Pirmās grupas sēklas ir pieejamas līdzīgi kā kodinātās, tikai nekodinātas. Tā ir vienīgā atšķirība, kas tās ļauj iegādāties bioloģiskajiem dārzenkopjiem. Taču audzēšanas metode ietekmē sēklas. No šādām sēklām augs dārzeni, kas būs prasīgāki pēc augu barības vielām, pret augšanas apstākļiem, tiem vajadzēs vairāk ūdens, un tie mazāk spēs cīnīties ar nezālēm. Dārzeni vairāk būs pakļauti augu patogēnu un kaitēkļu iedarbībai. Tas attieksies ne tikai uz audzēšanas periodu, bet uz uzglabāšanu, kad arī daudzas slimības var kaitēt sekmīgai uzglabāšanai. Tas nozīmē,

ka, lai izaudzētu bioloģiskos dāržņus no šādām sēklām, darbs prasīs precīzu agrotehniku un lielākus izdevumus.

Bioloģiski audzētajām sēklām jau piemīt lielāka dīģšanas enerģija, kas ļauj tām sekmīgi attīstīties. Tas ir iespējams tikai tādēļ, ka tām ir augstāka imunitāte, jo augšanas apstākļi sēklaudzēšanā ir grūtāki. Dabiskie mēslojumi labāk ir salāgojami ar augiem nepieciešamo dzīvības enerģiju un tiem mikroelementiem, kurus parasti nepiedāvā komerciālajos minerālmēslos, bet tie dod sēklām veselīgumu un augšanas sparū. To cena ir vairākas reizes augstāka, kas arī ir saprotami, jo sēklas ir grūtāk pasargāt pret dažāda veida patogēnajiem organismiem. Vienlaikus izaudzētās sēklas, pateicoties dabiskajiem augšanas procesiem, iegūst lielāku imunitāti un veselīgumu.

Katrai dāržņu sugai, šķirnēm ir savs apraksts, kurā ir dažādu parametru virkne. Dienzēļ plašāki apraksti ir pieejami tikai profesionālajām sēklām, taču ne vienmēr tie būs sastopami latviešu valodā. Plašāki tie būs lielajos tirgos un valstīs, no kurām nāk sēklas, piemēram, Nīderlandes. Dažkārt var būt pieejami tulkojumi angļu vai krievu valodā. Kam tad būtu jāpievērš uzmanība šķirņu un hibrīdu aprakstos.

Veģetācijas periods

Tas ir laika periods no sēklas sadīģšanas (arī izstādīšanas brīža uz lauka)

līdz saimnieciski pilnvērtīgas ražas izveidošanai. Veģetācijas periods var ļoti atšķirties. Parasti izšķir ļoti agras, agras, vidēji agras, vēlas un ļoti vēlas kultūras. Sadalījums veģetācijas periodam dienās nav vienāds starp valstīm un kompānijām. Tā kā veģetācijas periodam, teiksim, starp Latviju un

Nīderlandi atšķirība ir vismaz mēnesis, tas jāņem vērā. Tādēļ

neieteiktu skatīties vēlo un ļoti vēlo šķirņu un hibrīdu virzienā, var rasties problēmas ar pilnvērtīgu nobriešanu. Vēl svarīgāks aspekts ir cīņa pret kaitīgajiem organismiem.

Jo garāks veģetācijas periods, jo vairāk augi tiks apdraudēti. Tas attiecas kā uz nezālēm, tā arī kaitēkļiem un slimībām. Pareizi būtu izvēlēties šķirnes, sākot no ļoti agrām līdz vidēji vēlām. Tas attiecas kā uz lauka, tā sētajām platībām.

Spēja pretoties kaitīgajiem organismiem

Bioloģiskajā dārzkopībā mēs ar to saprotam visu kompleksu, sākot no kaitēkļiem līdz dažādu patogēnu izraisītajām slimībām. Parasti to raksturo ar toleranci vai rezistenci pret kādiem noteiktiem kaitīgajiem organismiem. Šie lielumi noteiktos apstākļos var būt relatīvi, kas nozīmē tikai to, ka konkrētu apstākļu vai to sakrītības rezultātā var būt vērojama kaitīgā organisma ietekme.

► 9. lpp.

8. lpp.

Dārzenkopībā ir kultūras, kurās ir samērā izplatītas arī salīdzinoši senas šķirnes, pat no pagājušā gadsimta. Tām visām slimību izturība ir krietni vājāka nekā pēdējās desmitgadēs selekcionētajām. Īpaši izteikti tas ir, piemēram, tomātiem un gurķiem. Tas nozīmē, ka vienādos audzēšanas apstākļos augu aizsardzības nepieciešamība vecajām šķirnēm būs augstāka nekā jaunajiem hibrīdiem.

Tā kā bioloģiskā dārzkopībā cīņa ar kaitīgiem organismiem nūdien nav vienkārša, tad tas, kāda ir tolerance un relatīvā rezistence pret noteiktiem kaitīgiem organismiem, ir ļoti būtisks faktors. Lielākai daļai no šķirnēm, kas ir selekcionētas vēl pagājušajā gadsimtā, izturība pret slimībām ir ļoti vāja. Tas nozīmē, ka, lai panāktu līdzīgus rezultātus, piemēram, tomātu šķirnēm nāksies pielietot atļautos AAL (augu aizsardzības līdzekļus) krietni vairāk nekā kādam attiecīgam hibrīdam. Taisnība jau, kā vienmēr, būs pa vidu, lai nodrošinātu ienākumus, jāaudzē būs gan, gan. Ja ir zināmi kaitīgie organismi, kas ir apdraudējuši dārzenus sējumus un stādījumus iepriekšējā gadā, tie var būt arī drauds šajā sezonā, lai gan tas ne vienmēr visos gadījumos tā arī būs. Lai kaut ko tādu varētu konstatēt un saprast, daudz ir jāmacās, apmeklējot kursus un seminārus.

Liela nozīme ir dažādu palīg līdzekļu pieejamībai par attiecīgajiem kaitīgajiem organismiem – kabatas formāta noteicēji. Tie ir neliela izmēra, ērti lietojami lauka apstākļos, jo lapas ir ūdensizturīgas. Visiem nopietniem audzētājiem tie ir pieejami bez maksas kā palīgs augu aizsardzības stratēģijas izveidošanā. Jaunums ir aplikācijas viedtālrunos.

Izturībai pret kādām slimībām būtu vērts pievērst uzmanību? Burkāniem tās ir lapu plankumainības (*Alternaria dauci*, *Cercospora sp.*), sakņu puves (*Alternaria radicina*, *Phyitium sp.*), īstā miltrasa (*Erysiphe heraclei*). Gurķiem ir ļoti plašs slimību spektrs, pret ko var atrast izturīgus hibrīdus – gurķu virālā mozaika (*CMV*), kraupis (*Cladosporium cucumerinum*), īstā miltrasa (*Podosphaera xanthii*), neīstā miltrasa (*Pseudoperonospora cubensis*). Kāpostiem ir hibrīdi, kas ir izturīgi pret fuzariālo lapu dzeltēšanu (*Fusarium oxysporum*), bakteriālo puvi (*Xantho-*

monas campestris), krustziežu sakņu augoņiem (*Plasmiodiophora brassicae*). Redīsiem ir pieejami hibrīdi, kas ir izturīgi pret fuzariālo lapu dzeltēšanu (*Fusarium oxysporum*), kā arī neīsto miltrasu (*Perenospora parasitica*), salātiem – neīstā miltrasa (*Bremia lactucae*), salātu virālā mozaika (LMV), sīpoliem pret neīsto miltrasu (*Perenospora destructor*), spinātiem ir jāpievērš uzmanība to izturībai pret gurķu virālā mozaiku (*CMV*), kā arī neīsto miltrasu (*Perenospora farinosa f. sp. Spinaciae*), tomātiem – tabakas virālā mozaika (*TMV*), tomātu mozaika (ToMV), lapu brūnais pelējums (*Cladosporium fulvum*), tomātu ātrā vīte (*Fusarium oxysporum*), tomātu lēnā vīte (*Verticillium albo-atrum*, *Verticillium dahliae*), īstā miltrasa (*Oidium neolycopersici*), pelēkā plankumainība (*Stemphylium botryosum f. p. lycopersici*), sakņu fuzarioze (*Fusarium oxysporium f. sp. radices lycopersici*).

No kaitēkļiem vērts ir pievērst uzmanību: kāpostiem pret tripsiem (*Trips sp.*), salātiem pret lapu laputīm (*Nasania ribis – nigri*), sakņu laputīm (*Pemphigus bursarium*), tomātiem – pret nematodēm (*Meloidogyne sp.*).

Šķirnes vai hibrīda lapojums

Katras dārzena sugas lapojums var kalpot kā konkurences ierocis cīņā ar būtiskāko bioloģisko dārzena audzēšanas ienaidnieku – nezālēm. Cik spēcīgs ir lapojums konkrētai šķirnei, arī noteiks to, cik tā būs konkurētspējīga lauka apstākļos.

Kā konkurētspējīgus cīņā ar nezālēm var minēt kāpostu dzimtas dārzenus – visa veida galviņkāposti, arī koniskie, ziedkāposti, brokoļi, lapu kāposti. No ķirbjaugiem – ķirbji, kabači, cukini, patisoni. Šiem dārzeniem vājais punkts ir tikko pēc izstādīšanas vai sadīgšanas līdz brīdim, kad notiek lapu sakļaušanās. Ir dārzeni, kuru konkurence pret nezālēm ir vāja vairākus mēnešus, bet veģetācijas perioda otrajā pusē tā ir laba – burkāni, selerijas, pētersīļi, pastinaki, mārrutki, rabarberi. Lapojuma veidošanos sekmē dažādi faktori. Par tiem nākamajā reizē. **LL**

Māris NARVILS,
LLKC Augkopības
nodaļas vecākais
speciālists dārzkopībā
e-pasts: maris.narvils@llkc.lv
tāl. 29609943

KONSULTĀCIJAS

KĀ IEGŪT PRODUKCIJAS
KVALITĀTES
SERTIFIKĀTU?

GLOBALG.A.P.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra konsultanti sniedz padomus un atbalstu ikvienam ražotājam, kurš vēlas kļūt par starptautiski atzītā kvalitātes sertifikāta *GlobalG.A.P.* īpašnieku, jo *LLKC* ir oficiālais *GlobalG.A.P.* sadarbības partneris Latvijā.

Šajā sertifikātā ir iekļauta visdažādāko prasību ievērošana, sākot no kultūrauga sēklas iegūšanas, beidzot ar darbinieku labklājību un svaigā produkta fasēšanu.

Konsultanti sniedz padomus un palīdzību visā Latvijā par *GlobalG.A.P.* noteiktajām prasībām.

Nemiet vērā, konsultanti palīdz uzņēmumā ieviest prasības, kas atbilst ne tikai *GlobalG.A.P.* sertifikācijai, bet arī PVD, HACCP, risku pārvaldībai, produkcijas kvalitātes prasībām un veikalu tīklu izvirzītajiem kvalitātes standartiem.

Lai palīdzētu sakārtot kvalitātes sistēmu saimniecībā un iegūt *GlobalG.A.P.* sertifikātu, *LLKC* konsultanti ir gatavi sniegt nepieciešamo palīdzību uzņēmējam prasību izpildei. Pieteikties konsultācijām var elektroniski, izmantojot šo linku:

<https://ej.uz/globalgappieteikums>

Atgādinām, ka *GlobalG.A.P.* sertifikātu 135 pasaules valstīs saņēmuši jau vairāk nekā 200 000 ražotāji. Šajā sistēmā sertificēt iespējams vairāk nekā 600 produktus. Latvijā sertificēti jau ir pazīstamiem uzņēmumiem: "Very Berry", SIA "Dimdiņi Agro", "Arosa R", Ulbrokas cūkkopības uzņēmumam, z/s "Dižoga" u. c. **LL**

Sandra Eimane, LLKC Lauku attīstības nodaļas projektu vadītāja

LAUKU ATTĪSTĪBA

VESTIENAS PAGASTA "JĀŅKALNI" – ĢIMENE LAUKU SĒTĀ

Integrētā zemnieku saimniecība "Jāņkalni" ir dibināta 1992. gadā, tomēr tās stāsts nu jau vijas cauri trim paaudzēm. Vectēvs agronoms Edmunds Ozoliņš izveidoja saimniecības pamatus. Tēva Ulda Ozoliņa saimniekošanas laikā tika iekopta viena no lielākajām krūmmelleņu audzētavām Latvijā – toreiz 7 ha platībā, bet patlaban Ozoliņu ģimenes pārraudzībā esošajos 22 ha tiek rūpīgi kopti melleņu stādījumi, kas draudzīgi sadzīvo ar rabarberu, cidoniju, aveņu, smiltsērķšķu, sausseržu un ābeļu stādījumiem.

Šoruden patīkamu pārsteigumu un pelnītu prieka mirkli piedzīvoja Madonas novada Vestienas pagasta z/s "Jāņkalni" saime, jo saņēma Zemkopības ministrijas konkursa "Sējējs 2021" laureāta balvu nominācijā "Ģimene lauku sētā". Tika sveikta un godināta kuplā un darbīgā "Jāņkalnu" pamatlicēju Ozoliņu ģimene, kas saimnieko jau trijās paaudzēs.

Konkursa "Sējējs" laureāti

Konkursa laureāti nominācijā "Ģimene lauku sētā" – Ozoliņu ģimene – saimnieko Madonas novada z/s "Jāņkalni" kopš 1992. gada. Saimniecības raksturojumā teikts: "Jāņkalnu" koncepcija ir pavisam vienkārša – tā ir ģimenes saimniecība, kurā mēs ar aizrautību īstenojam dažādas idejas, lai varētu dzīvot veselīgi, gardi un pilnvērtīgi. Vienīgā atšķirība ir tā, ka mēs to darām ar lielāku vērienu, lai savos sasniegumos un darba augļos varētu dalīties arī ar jums."

Foto: no saimniecības arhīva

"Sejeja" balvu saņēma jaunākā Ozoliņu pārstāve Sandra

Tagad ģimenes saimniecības "Jāņkalni" stafete ir nodota meitas Ilzes un Sanda Lasmanu ģimenei, kurā aug jaunais saimnieks Edgars. Ģimenes mājas atrodas gleznainā vietā pie Kāla ezera, un joprojām tā ir visu pulcēšanās vieta. 22 hektāru zemes platībā ir iekopts augļu un ogu dārzs, no tā puse stādījumu ir "Jāņkalnu" pamatkultūra – krūmmellenes.

Edgars un mellenes

Kā tika uzsvērts TV3 raidījumā no konkursa "Sējējs" laureātu apbalvošanas, visi Ozoliņu bērni (Ozoliņu ģimene ir bagāta ar sešiem bērniem) ir izjūtuši lauku darbu smagumu un ģimenes atbalsta vieglumu. Visi ir iepazinusi arī ģimenes spēju apvienot spēkus, ne tikai strādājot, bet arī sniedzot pleca sajūtu brīžos, kad tas ir visvairāk vajadzīgs. Uz vaicājumu "Kas jums ir ģimene?" Uldis Ozoliņš atgādina devīzi: "Viens par visiem, visi par vienu!" Tikai kopā ir izdevies izveidot savu ģimenes saimniecību, kur darba, īpaši melleņu sezonā, nekad netrūks.

Bērniem mācīts darba tikums

Izzinot "Jāņkalnu" vēsturi, jautājam vecākās paaudzes pārstāvim Uldim Ozoliņam, kurš dalās atmiņās. 1980. gadā atnākuši dzīvot uz Vestienas pagastu. Pirms tam meklējuši, kur ģimenei būtu kāda piemērota palikšanas vieta, jo bija piedzimuši bērni, vajadzīga plašāka dzīves telpa. Gribējuši arī iemācīt bērniem darba tikumu, tāpēc arī veidojuši dārzu. Ar krūmmellenēm gan vēl nesākuši. Bijis jānoiet garš ceļš, kamēr tikuši līdz tām. Tiesa, ar lauksaimniecību bijuši saistīti, jo Ulda tēvs sācis veidot dārzu. Pirmie bijuši rabarberi, ko tēvs vedis uz tirgu un pārdevis, lai bērnus izaudzinātu. Arī Ulda ģimenē rabarberi palīdzējuši izaudzināt bērnus. Kad radusies iespēja piesaistīt subsīdijas, dārzs pamazām ticis paplašināts. Iegādāti 100 krūmmelleņu stādi, un uzreiz radusies sajūta, ka krūmmellenes ir īstā kultūra.

Uldis stāsta: "Mērķtiecīgi visi kopā stādījām, lai krūmmelleņu platības iekoptu, nodrošinātu stādījumus ar laistīšanas ierīcēm, lai palielinātu ražu, iemācītos izaudzēt stādus paši. Tagad mani mīļie bērni turpina strādāt, saimniecība ir drošās rokās. Vispirms saimniecību vadīja dēls Māris Ozoliņš, bet tagad "Jāņkalnos" vadība uzticēta meitai Ilzei un viņas vīram Sandim, viņu ģimenē jau aug nākamais saimnieks Edgars."

Uzcelts augļu un ogu pārstrādes cehs

Skats arī Norvēģijas virzienā. Gan Ilze, gan Māris Ozoliņš, gan citi ir strādājuši Norvēģijā, Māris tur strādā pastāvīgi. Protams, liela daļa gan darba,

Krūmmelleņu stādījumi

Ilze un Sandis Lasmani

“Jāņkalnu” produkcijai izveidojies pastāvīgu klientu loks

◀ 10. lpp.

gan nopelnītā, gan apgūtās pieredzes un zināšanu ieguldīta arī “Jāņkalnos”. Saimnieki par izaugsmi: “Pirmajos gados mellenes realizējām gan svaigā veidā, gan vienu daļu saglabājām svaigas ziemai sasaldējot. Kopš tika uzcelts pārstrādes cehs, ogas un augļus arī pārstrādājam – ražojam sulas, sukādes, konfektes. ES atbalsta iespējas tika izmantotas tieši mūsdienīgas pārstrādes nodrošināšanai.” Ozoliņu ģimenes z/s “Jāņkalni” startējot LAP pasākumā “Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem uzņēmējdarbības uzsākšanai”, dēļ Māris Ozoliņš uzņēmās pārņemt saimniecības vadību no tēva un kā jaunais saimnieks saņēma ES fondu atbalstu ieceres īstenošanai.

“Jāņkalnos” uzceltais augļu un ogu pārstrādes cehs deva iespēju uzglabāt lielāku ogu daudzumu saldētavās, lai pēc tam tās pakāpeniski pārstrādātu.

Ilze atgriezās mājās pēc Norvēģijā nodzīvotajiem desmit gadiem, jo bija vajadzīga viņas palīdzība jaunuzceltajā augļu un ogu pārstrādes cehā, sakārtojot realizāciju un mārketinga lietas. Ilze stāsta, ka ir beigusi Biznesa koledžu, bet viņai ir arī sociālā darbinieka profesija un dzīves skola, kas gūta bērniībā, kad vajadzēja darīt visu ko. Vīrs Sandis tagad veic saimniecības vadītāja pienā-

kumus, bet, būdams ekonomists, pārziņa arī uzņēmuma finansēs.

Ražošanu ietekmē resursu cenu kāpums

“Šķita jau, ka pārstrādes ceha celšanai ņemtie aizdevumi būs atdoti, varēs strādāt bez sasprindzinājuma, būs vieglāk, taču atkal darbu ietekmē elektrības un resursu cenu straujais kāpums. Saldētavas patērē elektroenerģiju, un beidzamais elektrības rēķins liek aizdomāties, kā turpmāk organizēt pārstrādi,” teic Ilze.

Arī Sandis atzīst, ka tad, ja palielinās ražošanas izmaksas, dārgāk jāmaksā arī produkcijai. Taču cilvēki pandēmijas laikā daudz mazāk pārvietojas, ir mazākas darba iespējas, samazinās ienākumi. Ja būs lielākas cenas, vai pircēji produkciju iegādāsies?

Stādījumi paplašinās

Z/s “Jāņkalni” krūmmelleņu stādījumi paplašinās, jo stāda arī jaunas šķirnes. Saimniecības vadītājs Sandis Lasmans min, ka šķirņu ir daudz, un saimniecībā tiek audzētas arī jaunākās, to vidū, piemēram, ‘BlueJay’, ‘Toro’, ‘Duke’, ‘BlueGold’, ‘Chippewa’, ‘Chandler’ un citas, kaut sevi attaisno arī šķirnes ‘Patriot’, ‘BlueCrop’, ‘Polaris’ un citas. Sandis paskaidro izvēli: “Katrs gads ir

citādāks, un tāpēc jāaudzē dažādas šķirnes – agrinākas un vēlinākas. Arī gaume cilvēkiem nav vienāda, vienam gribas saldākas un mazākas, citam – lielākas ogas. Šķirņu pavairošana prasa darbu, bet ir liels pluss, ka stādus varam izaudzēt paši, arī piedāvājam stādus tiem, kas vēlas krūmmellenes iestādīt savā dārzā. Katrai kultūrai ir sava specifika, bet mēs laikam būsīm izkoduši, kas krūmmellenēm vajadzīgs. Laikam ejot, pamazām visu izpētām un attīstoties varam piemērot vajadzības. Mums ir visi apstākļi, ģeogrāfiskā situācija, kas piemērota krūmmellenēm. Aug arī cidonijas, smiltsērķšķi, ir ābeļdārzs, avenes.”

Top arī “Novada Garšas” produkcija

Zemnieku saimniecība “Jāņkalni” pazīstama kā apskates saimniecība, kur top “Novada Garšas” produkcija. “Jāņkalnu” āboli un citi augļi zināmi arī daudzās skolās programmas “Skolas auglis” ietvaros. “Jāņkalni” asociējas ar Melleņu svētkiem, kas pirms pandēmijas aicināja krūmmelleņu cienītājus uz vērienīgu pasākumu. Vasarā joprojām ir pieprasīta krūmmelleņu lasīšana no krūma, bet patlaban, kad dārzs devies atpūtā, “Jāņkalni” piedāvā ar mīlestību audzētu, gardu un veselīgu augļu un ogu izstrādājumus – sulas, ievārtījumus, sīrupus, konfektes, sukādes, saldumus u. c.

Informācija par “Jāņkalnu” produktiem atrodama gan mājaslapā www.jankalni.lv, gan Facebook vietnē. “Jau ir izveidojies stabils klientu loks. Kam garšo mūsu ražotais, tie mūs atrod, un katrs, kam ir iespēja, var iegriezties arī saimniecībā, kur veikaliņā var nopirkt visu no mūsu piedāvātā,” piebilst Ilze. **LL**

Anita BRIŠKA,
LLKC Madonas
konsultāciju biroja
uzņēmējdarbības konsultante
e-pasts: anita.briska@llkc.lv
tālr. 28662917

MEŽSAIMNIECĪBA

PIEŅEM PIETEIKUMUS EĢĻU, OZOLU UN HIBRĪDAPŠU STĀDU IEGĀDEI PAVASARĪ

Pagājušajā gadā Akciju sabiedrība "Latvijas valsts meži" (LVM) mainīja meža stādu pārdošanas kārtību. Pasūtījumi vairs netiek pieņemti LVM kokaudzētavās, bet jāiesūta vienuviet.

LVM ir palielinājuši meža stādu ražošanas apjomu, un vēl var pieteikties uz egles kailsakņu, egles stādu ar uzlabotu sakņu sistēmu, ozola kailsakņu stādu un hibrīdapses ietvarstādu iegādi šogad pavasarī LVM kokaudzētavās.

Pieteikšanās kārtība

Pircēji (fiziskās personas, juridiskās personas) nosūta pieteikumu par nepieciešamo koku stādu sugu un apjomu uz e-pasta adresi: mezastadi@lvm.lv. Var arī zvanīt pa tālruni 26566165. Pieteikumi tiek reģistrēti to saņemšanas secībā, un desmit darba dienu laikā pēc pieteikuma saņemšanas pircējam nosūta atbildi par pieteikuma saņemšanu un stādu saņemšanas laiku un vietu – konkrēto kokaudzētavu. Tad ar pircēju tiek noslēgts līgums, izrakstīts un nosūtīts priekšapmaksas rēķins. Pircējs veic priekšapmaksu 30% apmērā no pasūtījuma summas. Ja nav veikta noteiktā priekšapmaksu, stādu pieteikums/līgums tiks anulēts.

Pieteikumu reģistrācija notiek ne tikai šim gadam, bet arī nākamā gada rudenim un arī nākamajiem gadiem. Tad apmaksu par stādiem tiek organizēta stādu saņemšanas gadā. Lai varētu optimālā laikā pasūtīt stādus, meža īpašniekiem jau savlaicīgi vajadzētu zināt, kādus stādus vajadzēs nocirstā meža atjaunošanai vai stādīšanai lauksaimniecībā neizmantojamā zemē. Ja situācija mainās, piemēram, mežs nav nocirsts vai ir jau daļēji dabiski atjaunojies, tad ir iespējams līgumu mainīt.

Sortiments un cenas

Realizējamo sortimentu cenas LVM kokaudzētavās tiek pārskatītas katru gadu augustā. Informācija par piedāvāto stādāmo materiālu regulāri tiek aktualizēta. LVM kokaudzētavās tiek piedāvāti skuju koku stādi, kas jau ir apstrādāti ar vasku vai citiem aizsardzības līdzekļiem pret smecernieka

Meža stādu veidi

- Kailsakņu stādi un sējeņi – lielāks sakņu iežūšanas risks, ierobežots stādīšanas laiks pavasarī līdz lapu plaukšanai.
- Kailsakņu stādi ar uzlabotu sakņu sistēmu – kompakts sakņu sistēmas kamols, labāk ieaug.
- Ietvarstādi jeb konteinerstādi – stāda kopā ar kūdras substrāta kubiņu, stāds netiek traumēts, labāk ieaug un mazāk cieš no nelabvēlīgiem vides apstākļiem. Stādīšana iespējama visa veģetācijas perioda garumā.

postījumiem. Priedes ietvarstādi maksā no 323 līdz 362 eiro/tūkst. gab., bet egles kailsakņu stādi ar uzlabotu sakņu sistēmu no 361 līdz 409 eiro/tūkst. gab.

Šogad pavasarī LVM kokaudzētavās pieejamie stādi:

- Egles kailsakņu stādi ar uzlabotu sakņu sistēmu – Pļaviņu, Podiņu, Valmieras, Smiltenes, Popes, Mazsīlu kokaudzētavās;
- Egles kailsakņu stādi – Smiltenes, Jelgavas kokaudzētavās;
- Egles ietvarstādi – Strenču kokaudzētavā;
- Ozola kailsakņu, t. sk. sarkanā ozola stādi – Jelgavas kokaudzētavā;
- Hibrīdapses ietvarstādi – Kalsnavas kokaudzētavā.

Vienlaikus pieņem arī pieteikumus skuju koku stādiem šī gada rudenim, kā arī 2023. gada pavasarim, 2024. un 2025. gadam. Pieteikumu reģistrs pilnās, to redz visi kokaudzētavu vadītāji un var plānot audzēšanas apjomus.

Šogad pavasarī ir liels priedes stādu deficīts, jo strauji audzis pieprasījums. Bērza stādus pagaidām kokaudzētavas nepiedāvā, jo nezināmu iemeslu dēļ lielās platībās bērza stādi ir aizgājuši bojā. Pieprasījums pēc bērza stādiem ir liels, nekā audzētāji spēj nodrošināt.

AS "Latvijas valsts meži" patur tiesības pārtraukt pieprasījumu pieņemšanu gadījumos, ja pieprasījums ir lielāks par LVM "Sēklas un stādi" iespējamajam jaudam stādu ražošanā.

Plašāka informācija, pieteikuma forma un koku stādu cenas pieejamas interneta vietnē www.lvm.lv sadaļā Sēklas un stādi – Meža stādi. Tālrunis informācijai 26566165.

LLKC Meža konsultāciju pakalpojumu centra (MKPC) darbinieki var palīdzēt meža īpašniekiem izvēlēties piemērotākos meža koku stādus un aizpildīt pieteikumu. MKPC darbinieku kontakti pieejami www.mkpc.llkc.lv.

Uzziņai. Valstī meža stādus kopumā audzē 32 kokaudzētavās (kokaudzētavu saraksts ar kontaktinformāciju pieejams www.mkpc.llkc.lv sadaļā Informatīvie materiāli). LVM pārziņā ir desmit kokaudzētavas. LVM struktūrvienība "Sēklas un stādi" šogad plāno realizēt 62 miljonus meža stādu, no tiem 63% būs ietvarstādu. **LL**

Sarmīte GRUNDŠTEINE,
MKPC projektu vadītāja
e-pasts: sarmite.grundsteine@mkpc.llkc.lv
tālr. 63050477

BRISELES
GAITEŅOS

ATBALSTS POLIJAS CŪKAUDZĒTĀJIEM

Kamēr Latvijas cūkaudzētāji cīnās par atbalstu, kas kompensētu ilgstoši kritiski zemās cūku iepirkuma cenas, Eiropas Komisija apstiprinājusi Polijas shēmu 88 miljonu eiro apmērā sivēnmāšu audzētāju atbalstam koronavīrusa pandēmijas kontekstā.

EK apstiprinājusi Polijas valsts atbalsta pagaidu shēmu, saskaņā ar kuru atbalstu izmaksās tiešo dotāciju veidā. Maksājumu mērķis ir mazināt likviditātes trūkumu, ar ko saskaras atbalsta saņēmēji, un novērst daļu no

zaudējumiem, kas radušies koronavīrusa pandēmijas ierobežojošo pasākumu dēļ. Shēmā varēs piedalīties mikro, mazie un vidējie uzņēmumi, kuri audzē sivēnmātes. EK konstatēja, ka Polijas shēma atbilst pagaidu shēmas nosacījumiem, jo maksimālais vienam saņēmējam piešķiramais atbasts nepārsniegs 290 000 eiro un to piešķirs ne vēlāk kā līdz 2022. gada 30. jūnijam. Komisija secināja, ka pasākums ir vajadzīgs, piemērots un samērīgs, lai novērstu nopietnus traucējumus dalībvalsts ekonomikā. **LL**

EIROPARLAMENTĀRIEŠI PAR DZĪVNIĒKU SAUDZĪGU PĀRVADĀŠANU

Noslēdzot 18 mēnešus ilgo izmeklēšanu, Eiropas Parlaments prasa ES dalībvalstīm gādāt par dzīvnieku labturību pārvadāšanas laikā un vairāk pārvadāt gaļu, nevis dzīvus dzīvniekus.

Secinot, ka dzīvnieku pārvadāšanā netiek ievēroti šo jomu reglamentējošie noteikumi, EP 21. janvāra plenārsesijā ar 557 balsīm “par”, 55 “pret” un 78 “atturoties” pieņēma ieteikumu, kurā aicina Komisiju un ES dalībvalstis pastiprināt centienus nodrošināt dzīvnieku labturību pārvadāšanas laikā, atjaunināt ES noteikumus un atbildību par dzīvnieku labturību, kā arī norādīt atbildību par šo jautājumu attiecīgā ES komisāra amata nosaukumā.

Parlamenta izmeklēšanas komiteja, kas izveidota 2020. gada jūnijā, lai izmeklētu iespējamus dzīvnieku pārvadāšanas noteikumu pārkāpumus, secināja, ka dalībvalstīs ne vienmēr tiek ievēroti ES noteikumi un arī pašos noteikumos nav pilnībā ņemtas vērā dzīvnieku atšķirīgās vajadzības. Visbiežāk dokumentētie pārkāpumi: nepietiekams griestu augstums, nepietiekama dzirdināšana vai barošana, transportēšanai nepiemērotu dzīvnieku pārvadāšana un pārpildīti transportlīdzekļi. Nereti tiek izmantoti neatbilstoši transportlīdzekļi, pārvadājumi notiek ļoti augstās vai ļoti zemās temperatūrās, ievērojami pārsniedzot atļauto pārvadājuma ilgumu.

Deputāti uzskata, ka kaušanai paredzētu mājdzīvnieku pārvadāšanas laiks nedrīkst pārsniegt astoņas stundas. Dzīvnieku, kas ir grūsnības perioda pēdējā trešdaļā, pārvadāšanas ilgums nedrīkst pārsniegt četras stundas. Pilnībā jāaizliedz pārvadāt teļus, kas jaunāki par četrām nedēļām, izņemot, ja pārvadāšanu veic paši lauksaimnieki un attālums ir mazāks par 50 km.

EP deputāti arī vēlas, lai transporta līdzekļos, jo īpaši iekraušanas un izkraušanas laikā, tiktu uzstādītas videonovērošanas kameras. Dalībvalstu iestādes drīkstētu apstiprināt dzīvnieku pārvadāšanas plānus tikai tad, ja temperatūra visā pārvadājumā laikā tiek prognozēta robežās no 5 līdz 30°C. Transportlīdzekļos arī jāreģistrē temperatūra, mitrums un amonjaka līmenis.

EP deputāti pieprasa, lai dalībvalstis pārbaudītu visus dzīvnieku sūtījumus uz trešajām valstīm, lai nodrošinātu, ka tie tiek baroti un dzirdināti, ka dzirdināšanas ierīces pienācīgi darbojas un transportlīdzekļos ir pietiekams griestu augstums.

EP deputāti atbalsta pāreju uz spermas vai embriju nevis vaislas dzīvnieku pārvadāšanu, un kautķermeņu un gaļas, nevis nokaušanai paredzētu dzīvnieku pārvadāšanu. Viņi aicina Komisiju steidzami un ne vēlāk kā līdz 2023. gadam iesniegt rīcības plānu, lai atbalstītu šo pāreju, tostarp ierosināt īpašu fondu, lai mazinātu veicamo pārmaiņu sociālekonomisko ietekmi. **LL**

STĀJAS SPĒKĀ REGULA PAR VETERINĀRAJĀM ZĀLĒM

Cīņā pret antimikrobiālo rezistenci (AMR) no 28. janvāra ES piemēro pārskatītus tiesību aktus par veterinārajām zālēm.

Šie tiesību akti pieņemti pirms trim gadiem, un EK norāda, ka tie ir “stūrakmens, lai atbalstītu to mērķu sasniegšanu, kas noteikti ES rīcības plānā “Viena veselība” un stratēģijā “No lauka līdz galdam””. Tiesību akti arī nostiprinot ES vadošo lomu pasaules mērogā cīņā pret AMR.

Veselības un pārtikas nekaitīguma komissāre Stella Kiriakide: “Covid-19 pandēmija ir parādījusi, kā cilvēku, augu un dzīvnieku veselība, vides veselība un nodrošinātība ar pārtiku ir savstarpēji saistītas. Skaidrākais šo saikņu piemērs ir klusā antimikrobiālās rezistences pandēmija. Stratēģijā “No lauka līdz galdam” esam izvirzījuši vērienīgu mērķi līdz 2030. gadam uz pusi samazināt kopējo ES pretmikrobu līdzekļu pārdošanu lauksaimniecības dzīvnieku audzēšanas un akvakultūras vajadzībām. Ar Eiropas rīcības plānu “Viena veselība” mūsu mērķis ir risināt iespējamo veselības krīzi, saistot cilvēku, dzīvnieku un augu veselību vienā kopumā. Jaunie noteikumi nodrošinās, ka ārstēšana ar pretmikrobu līdzekļiem dzīvniekiem tiks veikta tikai tad, kad tā patiešām būs nepieciešama. Kopā ar jaunajiem tiesību aktiem par ārstniecisko barību, kas aizliedz profilaktisku lietošanu un ierobežos pretmikrobu līdzekļu izrakstīšanu ārstnieciskajā barībā, jaunie noteikumi būtiski pastiprinās cīņu pret AMR. Tie arī veicinās perspektīvu veterināro zāļu pieejamību nākotnē, stimulējot inovācijas un konkurētspēju”.

Likuma galvenie mērķi ir: izveidot modernu, novatorisku un mērķim atbilstošu tiesisko regulējumu; stimulēt inovācijas VMP un palielināt to pieejamību; stiprināt ES cīņu pret mikrobu rezistenci. Pēdējos gados EK izstrādājusi 25 deleģētos un īstenošanas aktus šīs regulas papildināšanai, no kuriem puse apstiprināta līdz regulas piemērošanas dienai.

Jāteic, ka ES mērķi samazināt uz pusi AMR lietošanu, Latvijā tiek vērtēti neviennozīmīgi – mūsu valstī ir viens no viszemākajiem AMR patēriņa apjomiem, samazinot tos par 50% un, neatrodot alternatīvas, var rasties nopietni apdraudējumi dzīvnieku un arī cilvēku veselībai. **LL**

Sagatavoja **Iveta Tomsoņa**,
LLKC Apgāda vadītāja

UZŅĒMĒJDARBĪBA

ĪSTĀ ZEMEŅU SMARŽA UN GARŠA TALSOS
BAUDĀMA GADA GARUMĀ

Piemājas saimniecība “Dainas” ērti iekārtojusies uzkalniņā, blakus Sasmakas ezeram Ārlavas pagastā. Šeit saimnieko Dina un Nauris Jansoni. Šo saimniecību varu raksturot kā progresīvu, uz attīstību vērstu un atvērtu dažādām inovācijām.

Sākumā mazliet vēstures. 2009. gadā Dina nopirka pirmos zemeņu stādus, kopskaitā 300 gabalus, un tā viss sākās.

– **Kāpēc tika nopirkti tieši zemeņu stādi?**

– Pirms uzsāku uzņēmējdarbību, strādāju veikalā par pārdevēju, brīvajos brīžos piedalījos ogu lasīšanā pie zemeņu audzētāja, un tad arī sapratu, nav ko staigāt apkārt piepelnoties, jā-dara kaut kas pašai. Pieredze bija, jo vecāki visu laiku nodarbojās ar lauksaimniecību; var teikt, saprašana jau ir, mazliet piemācoties, viss var notikt, – atceras Dina Jansone.

Patlaban saimniecība atklātā laukā un zem plēves seguma audzē zemenes kopā 1,60 ha platībā. Iepriekšējā gada rudenī iestādīti sausserži, kā arī vasaras un rudens avenes, kopā ap 0,60 ha platībā. Dina vien nosmej, tie sausserži man būs kā banka vecumdienām. Uz jautājumu – kāpēc tā, skan atbilde pavisam īsa: – Lai mana zemeņu galda sortimentu papildinātu ar vēl kādu citu ogu.

Pēdējo gadu laikā mainījusies cilvēku attieksme, jo pavasaros un rudenos ļoti labi tiek pirkti arī zemeņu stādi.

Iepriekšējā gadā pirmās zemenes plēves tunēļos tika lasītas 15. maijā, tos uzstādīja saimnieces dzīvesbiedrs, lielāko darbu ieguldot metāla konstrukciju sagatavošanā. Viena šāda tunēļa izmaksas ir ap 300 eiro. Pavisam tunēļi aizņem ap 0,30 ha. Tajos tika izstādītas dažādu šķirņu zemenes, patlaban saimniecības īpašniece analizē katras šķirnes agrinumu, ražas kvalitāti un iegūtās ražas daudzumu no viena m², lai pieņemtu lēmumu, kuru šķirni turpmāk audzēt tunēļos. Zemenes tiek audzētas uz zemeņu plēvē, lai ierobežotu nezāļu izplatību, uzturētu augsnē mitrumu un ogas būtu tīras. Visām zemenēm tunēļos uzstādīta pilienvēda laistīšana. Ar lielu izdomu jāstrādā, lai cīnītos ar dažādiem putniem, kuriem ļoti patīk sarkanā krāsa

Dina un Nauris Jansoni

un kas apciemo zemeņu stādījumus gan atklātā laukā, gan plēves tunēļos.

Saimniecība ir atbalsta saņēmējs pasākuma “Lauku saimniecību un uzņē-

Sublimētās ogas ir perfekts našķis bērniem, pieaugušajiem un visiem, kuri ir veselīgu produktu piekritēji

mējdarbības attīstība” apakšpasākumā “Atbalsts uzņēmējdarbības uzsākšanai, attīstot mazās lauku saimniecības”, kur tika iegādāts vieglās automašīnas fur-

gons produkcijas aizvešanai uz tirdzniecības vietām un, lai atvestu dažādus nepieciešamos materiālus uz saimniecību. Par to Dina izsakās ļoti atzinīgi, jo jauns auto ir jauns, tas pirms tam piederējis tikai vienai saimniecei, kura to izmantojusi, lai svētdienā aizbrauktu līdz baznīcai...

Ogu lasīšanā iesaistīta visa ģimene, bet, kad raža ir zenītā, nekādi neiztikt bez papildu roku darba. Par saviem ilglaicīgajiem lasītājiem Dina saka tikai labus vārdus. Produkcija tiek pārdota Talsos, liela tās daļa realizēta tieši uz lauka, noteiktos laikos. Šis pasākums ir guvis lielu atsaucību, jo, kur gan vēl labāk, ja visu ražošanas procesu var apskatīt uz vietas. Biju mazliet pārsteigts, ka svētdienās vairs neko netirgo Talsu pilsētā, jo nav pircēju, tāpēc arī pārdošana no lauka gūst panākumus.

► 16. lpp.

Ogu sublimācijas iekārta

◀ 15. lpp.

Ar smaidu sejā Dina atceras: – Es visu laiku dzīvoju ar pārliecību, ka man nekad nebūs plēves siltumnīcas un nekad nenodarbošos ar pārstrādi. Tikai audzēšu zemenes, man ar to pietiks. Bet, kā redzat, tagad man ir plēves siltumnīcas, kur varu ražu iegūt daudz agrāk, un jau ir pārstrāde. Kā tad tā? Redziet, atliek piedalīties Talsu konsultāciju biroja organizētajā saimniecību apmeklējumā uz Austriju, redzēt, kā citur cilvēki strādā, un sapratu: kāpēc man laist postā izaugušo produkciju, ko nevaru pārdot, to var pārstrādāt. Tad, atgriezoties no Austrijas, tūlīt ķēros klāt sīrupu un ievārījumu gatavošanai. Process ir aizgājis, jo viss saražots ir pārdots. Tad, kad cilvēks kaut ko pagaršo, saproti – tas ir kaut kas labs, tam ir nākotne, es arī to gribu darīt. Tā tas notika ar mūsu jaunāko inovāciju. Projekta ietvaros iegādājāmie sublimācijas aparātu. Piedalījāmie Talsu novada pašvaldības izsludinātajā konkursā “Dari Talsu novadam!”, projektu atbalstīja ar finansējumu 50% apmērā no pamatlīdzekļa vērtības, bet ne vairāk kā 3000,00 eiro vienam pretendētājam. Tas ir ļoti labs atbalsts no pašvaldības, ceru, ka arī nākotnē tiks atbalstīti šāda veida projekti.

Sublimācijas procesā ogas tiek saldētas aukstumā līdz -40 grādiem pēc Celsija. Vakuumā tiek atdalīts mitrums, un produkts paliek sauss un tajā pašā laikā nav zaudējis savu garšu, krāsu, smaržu un formu. Tas ir perfekts našķis bērniem, pieaugušajiem un visiem, kuri ir veselīgu produktu piekritēji. Sublimācijas procesa laikā produkta svars samazinās līdz pat desmit reizēm, tāpēc nav jābrīnās, ka

gatavais produkts ir salīdzinoši dārgs. Sublimētā produkta lielākais ienaidnieks ir gaisa mitrums, tāpēc tie jāglabā noslēgtos iepakojumos, kas arī ietekmē paaugstināto cenu.

Saimniecība plāno, ka tuvākā nākotnē tiks sublimētas dažādas ogas, kas saimniecībā tiek un tiks audzētas, jo tādējādi darbs būs nodrošināts visa gada garumā un naudas plūsma tiks izlīdzināta. Šajā sezonā tiek sublimētas zemenes, avenes, āboli, bumbieri. Tika pamēģināti arī sausserši, bet šī darbība apturēta, jo neapmierināja gala iznākums. Saimniece gan secina, ka iegādātais aparāts ir ar mazu jaudu, pieaugot pieprasījumam, visiem klientiem nevar piegādāt nepieciešamos daudzumus, tāpēc apsvērta iespēja nākotnē iegādāties lielāku un jaudīgāku iekārtu.

Pēc ogu sublimācijas tās tiek šķīrotas atbilstoši kvalitātes rādītājiem. Ogas, kuras ir pārstrādes procesā cietušas, mainījušas formu, tiek izmantotas pulvera un tēju ražošanā. Zemeņu un aveņu pulverus izmanto kūku dekorēšanā un citiem konditorejas izstrādājumiem.

– Tagad tiek meklēts risinājums, kā īstenot domu, ka ražošanas process notiekti jāpalielina. Ziemassvētku dāvanu gatavošanas laiks pierādīja, ka neesam sagatavojušies šim laikam, – piebilst saimniece. – Pieprasījums krietni pārsniedza piedāvājumu, jo ražošanas jaudas nenodrošināja nepieciešamo gatavās produkcijas daudzumu. Cītīgi tiek strādāts pie eksperimentēšanas – kas notiek sublimācijas procesā ar dārzeņiem, kāda ir garša, konsistence un pārējās kvalitatīvās īpašības. Nedomājam, ka apstāsimies pie sasniegtā, jau

šajā pavasarī saimniecībā parādīsies jauna nozare – dārzeņu audzēšana pārstrādei. Šis gads parādīs ceļu dārzeņu sublimācijai, vai to attīstīs turpmāk vai nē. Laiks rādīs.

Redziet, kā dzīvē notiek, vienkārša pārdevēja veikalā, kādu dienu stāvēdama aiz letes, izdomā un nopērk tirgū 300 zemeņu stādus, tos iestāda, un izaug uzņēmums ar pārstrādi, kur tiek radīta pievienotā vērtība, aug arī pati saimniecības vadītāja un procesa virzītāja. Gribs teikt, gandrīz kā labā seriālā.

Atvadoties novēlu saimniecei neatteikties no sava ieceru sapņa un virzīties droši, lai nekad Talsos netrūktu vietējo zemeņu, jo mēs atbalstām un atbalstīsim savējos. **LL**

Lauku Lapa

Izdots SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” Apgāda
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomšone
“Lauku Lapas” redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespējamais SIA “UnitedPress Tipogrāfija”
“Lauku Lapa” var abonēt Latvijas Pastā, abonēšanas indekss 1163
Cītējot un/vai pārpublicējot izdevuma “Lauku Lapa” rakstus, atsauce obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.